

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบบรรยายเชิงหาความสัมพันธ์ (Descriptive Correlational Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเครียดของบิดามารดาที่มีบุตรป่วยเข้ารับการรักษาในหออภิบาลผู้ป่วยเด็กวิกฤต สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาและบุตรป่วย และความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดของบิดามารดากับสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาและบุตรป่วยที่ได้รับการรักษาในหออภิบาลผู้ป่วยเด็กวิกฤต โรงพยาบาลเมืองฉะเชิงเทรา

ลักษณะประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บิดาหรือมารดาที่มีบุตรป่วยเข้ารับการรักษาในหออภิบาลผู้ป่วยวิกฤต แผนกกุมารเวชกรรม โรงพยาบาลเมืองฉะเชิงเทรา โดยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

1. เป็นบิดาหรือมารดาของเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิด-15 ปีที่ได้รับการรักษามาแล้วอย่างน้อย 3 วัน ในหออภิบาลผู้ป่วยเด็กวิกฤต แผนกกุมารเวชกรรม โรงพยาบาลเมืองฉะเชิงเทรา
2. อายุ 18 ปีขึ้นไป
3. เข้าใจและสามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้
4. ยินดีและเต็มใจเข้าร่วมโครงการวิจัย

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากประชากรที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด โดยการวิเคราะห์อำนาจการทดสอบ (Power Analysis) (Cohen, 1988; Cohen, Cohen, West, & Aiken, 2003) เพื่อคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง กำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ระดับนัยสำคัญ (α) .05, ค่าอำนาจการวิเคราะห์ (Power) = .80, Anticipated Effect Size ขนาด Moderate Value = .15 และนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมในการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจาก Statistic Calculator Version 2.0 (<http://www.danielsoper.com/statcalc/calc01.aspx>) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 54 คนที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

1. แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป

1.1 แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของบิดามารดา ได้แก่ ความสัมพันธ์กับเด็กป่วย อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ สิทธิการรักษาพยาบาล ลักษณะครอบครัว และ จำนวนสมาชิกในครอบครัว

1.2 แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กป่วย ได้แก่ อายุ เพศ จำนวนพี่น้องจาก บิดามารดาเดียวกัน ลำดับที่ของการเกิด การวินิจฉัยโรค ระยะเวลาที่อยู่ในหออภิบาล และ จำนวนครั้งที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล

2. แบบสอบถามความเครียดของบิดามารดาแบบสอบถามนี้ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบ วัด Parenting Stress Index: Short Form (PSI/SF) ของ อะไบดิน (Abidin, 1990) ใช้วัดความเครียดของบิดามารดา ซึ่งอะไบดินให้ข้อเสนอแนะว่าสามารถใช้วัดความเครียดของบิดามารดาใน สถานการณ์ที่มีบุตรป่วย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แบบสอบถามทั้งหมดประกอบด้วยข้อความทั้งหมด 36 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

2.1 ความไม่สบายใจของบิดามารดา (Parental Distress: PD) (ข้อ 1-12)

2.2 ปฏิสัมพันธ์ที่บั่นทอนสัมพันธภาพ

(Parent-Child Dysfunctional Interaction: P-CDI) (ข้อ 13-24)

2.3 ลักษณะเด็กเลี้ยงยาก (Difficult Child: DC) (ข้อ 25-36)

ในการตอบแบบสอบถาม ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง (Self-Report) ว่าข้อความในแบบสอบถามนั้นตรงกับความรู้สึกมากน้อยเพียงใด ลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ โดยให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด	ให้คะแนน	5
มาก	ให้คะแนน	4
ปานกลาง	ให้คะแนน	3
น้อย	ให้คะแนน	2
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	1

คะแนนรวมทั้งหมด ที่เป็นไปได้มีได้ตั้งแต่ 36-180 คะแนน คะแนนยิ่งสูงหมายถึงบิดามารดา มีความเครียด/ วิตกกังวลมาก คะแนนยิ่งน้อยหมายถึงบิดามารดานั้นมีความเครียด/ วิตกกังวลต่ำ

คะแนนรวมในด้านที่ 1 (ความไม่สบายใจของบิดามารดา) ใช้ประเมินความไม่สบายใจของบิดามารดา คะแนนรวมที่เป็นไปได้มีได้ตั้งแต่ 12-60 คะแนน คะแนนยิ่งสูงหมายถึงความไม่สบายใจของบิดามารดามีมาก คะแนนยิ่งน้อยหมายถึง ความไม่สบายใจของบิดามารดามีน้อย

คะแนนรวมในด้านที่ 2 (ปฏิสัมพันธ์ที่บั่นทอนสัมพันธภาพ) ใช้ประเมินสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาและบุตร คะแนนรวมที่เป็นไปได้มีได้ตั้งแต่ 12-60 คะแนน คะแนนยิ่งสูงหมายถึงบิดามารดาและบุตรมีปฏิสัมพันธ์ที่บั่นทอนสัมพันธภาพต่อกันมากหรือมีสัมพันธภาพไม่ดี คะแนนยิ่งน้อยหมายถึงบิดามารดาและบุตรมีปฏิสัมพันธ์ที่บั่นทอนสัมพันธภาพน้อยหรือมีสัมพันธภาพดี

คะแนนรวมในด้านที่ 3 (ลักษณะเด็กเลี้ยงยาก) ใช้ประเมินลักษณะเด็กเลี้ยงยาก คะแนนรวมที่เป็นไปได้มีได้ตั้งแต่ 12-60 คะแนน คะแนนยิ่งสูงหมายถึง เด็กมีลักษณะเลี้ยงยากมาก คะแนนยิ่งน้อยหมายถึง เด็กมีลักษณะเลี้ยงง่าย

3. แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาและบุตร เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบวัด Maternal Infant Attachment (MIA) Scale ของ มุลเลอร์ (Muller, 1994) ซึ่งนำมาแปลเป็นภาษาไทยโดย พรพรรณ จงปราณี (2540) เครื่องมือนี้ได้นำมาใช้กับกลุ่มตัวอย่างเด็กไทยแล้ว (พรพรรณ จงปราณี, 2540; พูลสิน เจริญศรี, 2545) แบบสอบถามนี้ใช้วัดสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาและบุตร ซึ่งประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาและบุตร จำนวน 26 ข้อ

แบบวัดนี้เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

มากที่สุด	ให้คะแนน	5
มาก	ให้คะแนน	4
ปานกลาง	ให้คะแนน	3
น้อย	ให้คะแนน	2
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	1

คะแนนรวมทั้งหมด มีได้ตั้งแต่ 26-130 คะแนน คะแนนยิ่งสูงหมายถึงบิดามารดายังมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุตร คะแนนยิ่งน้อยหมายถึงบิดามารดามีสัมพันธภาพกับบุตรไม่ดี และสามารถคิดคะแนนเป็นระดับของสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาและบุตรได้ดังนี้

คะแนนรวม	ความหมาย
26-60	สัมพันธภาพไม่ดี
61-95	สัมพันธภาพปานกลาง
96-130	สัมพันธภาพดี

การหาค่าความตรงและความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

ผู้วิจัยประเมินคุณภาพเครื่องมือใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

1. ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความเครียดของบิดามารดา และแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาและบุตร ไปหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน อาจารย์พยาบาลสาขาการพยาบาลเด็ก 2 ท่าน และพยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลเด็ก 1 ท่าน ตรวจสอบเนื้อหา ให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็น จากนั้นผู้วิจัยนำแบบประเมินมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้มีความชัดเจนและเหมาะสม แล้วจึงนำมาหาความเชื่อมั่น

2. การหาความเชื่อมั่น (Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาเรียบร้อยแล้ว ไปใช้กับบิดามารดาของผู้ป่วยเด็กที่หอผู้ป่วยกุมารเวชกรรม จำนวน 30 ราย จากนั้นนำแบบสอบถามความเครียดของบิดามารดา และแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาและบุตร ไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งคู่ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความเครียดของบิดามารดาในการศึกษาครั้งนี้ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้เท่ากับ .88 และแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาและบุตรในการศึกษาครั้งนี้ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ .93

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ได้ตระหนักถึงการเคารพในสิทธิมนุษยชน โดยผู้วิจัยชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างทราบถึงสิทธิที่จะเข้าร่วมงานวิจัย และให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตัดสินใจในการเข้าร่วมวิจัยด้วยตนเอง โดยการตอบรับหรือปฏิเสธจะไม่มีผลเสียใด ๆ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ทุกคำตอบจะถือเป็นความลับ ผู้วิจัยเข้าแนะนำตัวและขอความร่วมมือในการเข้าร่วมวิจัย พร้อมทั้งชี้แจงเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย การเก็บรักษาข้อมูลเป็นความลับรวมทั้งสิทธิในการปฏิเสธ การไม่เข้าร่วมการวิจัย หรือถอนตัวจากการวิจัยโดยไม่มีผลกระทบต่อ การรับการรักษาพยาบาล และไม่มีการนำตัวเด็กมาปรับพฤติกรรม จากนั้นผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างลงลายมือชื่อในเอกสารยินยอมให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเป็นผู้รวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือจากคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลเมืองฉะเชิงเทรา เพื่อขออนุญาตรวบรวมข้อมูลที่หอภิบาลผู้ป่วยเด็กวิกฤต แผนกการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์
2. เมื่อได้รับอนุญาตให้รวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยเข้าพบหัวหน้างานบริการพยาบาล หัวหน้าการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์ และหัวหน้าหอภิบาลผู้ป่วยเด็กวิกฤตโรงพยาบาลเมืองฉะเชิงเทรา เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย แจ้งรายละเอียดขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูล
3. ดำเนินการรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้
 - 3.1 ผู้วิจัยสำรวจรายชื่อของผู้ป่วย ที่เข้ารับการรักษาในหอภิบาลผู้ป่วยเด็กวิกฤต โรงพยาบาลเมืองฉะเชิงเทรา และเข้าพบบิดามารดาของผู้ป่วยที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด แนะนำตัวอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่าง
 - 3.2 เมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบยินดีให้ความร่วมมือ ผู้วิจัยขอให้ลงนามในหนังสือยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยแล้ว นำแบบบันทึกข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามความเครียดในการเป็นบิดามารดา และแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาและบุตร ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยในขณะที่ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่างสามารถซักถามเมื่อต้องการคำอธิบายหรือสงสัยในข้อคำถามต่าง ๆ ซึ่งจะใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามทั้งหมดประมาณ 30-40 นาที ต่อคน
4. ผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง ถ้ายังไม่ครบหรือมีความไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยขอให้กลุ่มตัวอย่างช่วยตอบให้ครบถ้วน จากนั้นผู้วิจัยกล่าวขอบคุณกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือ
5. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้ไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้วิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยกำหนดระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของบิดามารดา และบุตรป่วย โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพิสัย

2. คะแนนความเครียดของบิดามารดาที่บุตรเข้ารับการรักษาในหออภิบาลผู้ป่วยวิกฤต นำมาคำนวณคะแนนรวม ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพิสัยในแต่ละด้านและคะแนนรวมทั้งหมด

3. คะแนนสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาและบุตรที่เข้ารับการรักษาในหออภิบาลผู้ป่วยวิกฤต นำมาคำนวณคะแนนรวม ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพิสัย

4. วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดของบิดามารดาและสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาและบุตรที่เข้ารับการรักษาในหออภิบาลผู้ป่วยวิกฤต โดยการวิเคราะห์สถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation)